

Styrdokument för Ljusnarsbergs kommuns krisberedskap 2019-2023

Antagen av kommunstyrelsen den 25 mars 2020 § 102

1. Inledning

Sveriges Kommuner och landsting har tecknat en överenskommelse med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). Överenskommelsen (SKL 18/03101) reglerar kommunernas ersättning och de uppgifter kommunerna enligt Lag om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH). Enligt överenskommelsen skall ett styrdokument för kommunens arbete med krisberedskap tas fram och fastställas av kommunfullmäktige. Styrdokumentet skall bland annat innehålla den övergripande processen för arbetet med kommunens risk- och sårbarhetsanalys, kommunens ambitioner i arbetet med sitt geografiska områdesansvar och vilka planer som skall tas fram eller uppdateras under mandatperioden.

Kommunens åtagande enligt LEH utgår från begreppet extraordinär händelse i fredstid som det är definierat i kap. § 4: ”Med extraordinär händelse avses i denna lag en sådan händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av en kommun eller landsting.”

En viktig grund för kommunernas arbete med civilt försvar är de uppgifter som framgår av LEH. Lagen innehåller bestämmelser som syftar till att kommuner skall minska sårbarheten i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred. På samma sätt uppnås också en grundläggande förmåga till civilt försvar. Kommunens arbete med civilt försvar kan därför under aktuell period komma att sammanfalla med kommunens arbete med krisberedskap. De delar av kommunens arbete som är direkt riktade mot arbete med civilt försvar ingår inte i detta dokument.

Syftet med styrdokumentet är att beskriva det arbete och de åtgärder som skall ske under mandatperioden 2019-2023. En beskrivning av hur kommunen skall arbeta för att reducera eller ta bort risker och sårbarheter samt att öka förmågan att bedriva samhällsviktig verksamhet i tillräcklig omfattning. Syftet är vidare att beskriva hur kommunen avser att fullgöra de åtaganden som beskrivs i ”Överenskommelse om kommunernas krisberedskap” mellan Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) samt hur ersättningen skall användas.

2. Inriktning och ansvar för kommunens beredskap

Kommunen har ett ansvar för att värna liv och hälsa, trygga livsnödvändig försörjning samt verka för att grundläggande värden och samhällsviktiga funktioner upprätthålls. Kommunen ska arbeta för att minska risken för att oönskade händelser inträffar, för att

reducera konsekvenserna om något ändå skulle inträffa och för att ha en god förmåga att hantera ”krissituationer i fred”.

Svensk krishantering vilar på tre principer:

- Ansvarsprincipen innebär att den som ansvarar för en verksamhet under normala förhållanden ska ha motsvarande ansvar under kris- och krigssituationer.
- Likhetsprincipen innebär att en verksamhets organisation och lokalisering så långt som möjligt skall överensstämma i fred, kris och krig.
- Närhetsprincipen innebär att kriser skall hanteras på lägsta möjliga nivå i samhället.

Det är den nämnd, kommunchef, verksamhetschef, enhetschef, förbund och bolag som är ansvarig i vardagen som också är ansvarig inför och vid en kris och extraordinär händelse. Ansvaret gäller att bedriva systematiskt arbete med risk- och sårbarhetsanalyser, prioriteringar och implementering av åtgärder samt uppföljning och utvärdering som en naturlig del av verksamhetens normala arbetsprocesser. Ansvaret gäller också ett kontinuerligt arbete för minskade risker och sårbarheter i egen verksamhet samt för ökad hanteringsförmåga.

Krisledningsnämnden i Ljusnarsbergs kommun utgörs av allmänna utskottet. De uppgifter som krisledningsnämnden har att fullgöra vid en kris och extraordinär händelse framgår i krisledningsnämndens reglemente.

Krisledningsgruppen består av en ordförande i krisledningsnämnden, kommunchef, ekonomichef, skolchef, socialchef, brandchef, kanslichef och kanslisamordnare där flertalet innehar andra uppgifter som exempelvis beredskapssamordnare, kriskommunikatör, säkerhetsskyddschef, kriskommunikatör, säkerhetssamordnare. Sedan avgör händelsens karaktär och utveckling vilka funktioner som behövs.

Krisledningsgruppen kan växla från att utgöras av ett fåtal personer till att bestå av en större grupp. Krisledningsgruppen skall, då den aktiveras, kunna bedriva samverkan, omvärldsbevakning, information, framtagande av lägesbild samt analysera händelseutvecklingen på kort och lång sikt.

3. Risk- och sårbarhetsanalyser

Kommunen skall under det första kalenderåret vid ny mandatperiod genomföra en analys av vilka hot, risker och sårbarheter som finns inom kommunen. Analysen utgör en grund i kommunens krisberedskapsarbete, är till för att öka medvetenheten och stärka kunskapen, samt ge beslutsunderlag för beslutsfattare och verksamhetsansvariga. Analysen är också till för att ge ett underlag för samhällsplanering och information om samhällets risker till allmänheten samt anställda.

Uppgifter enligt LEH

- Kommunen ska analysera vilka extraordinära händelser i fredstid som kan inträffa i kommunen och hur dessa händelser kan påverka den egna verksamheten. Resultatet av arbetet ska värderas och sammanställas i en risk- och sårbarhetsanalys (2 kap. 1 § LEH).

Uppgifter enligt överenskommelse mellan SKL och MSB

- Kommunens skall bedriva ett arbete med risk- och sårbarhetsanalysen som avser det geografiska områdesansvaret, kommunens organisation, samt berörda kommunala bolag och kommunförbund.
- Kommunens skall använda underlaget från risk- och sårbarhetsanalysen i planering och genomförande av åtgärder för att öka förmågan att kontinuerligt bedriva samhällsviktig verksamhet, samt stärka förmågan att hantera extraordinära händelser.
- Kommunens skall efter en inträffad kris utvärdera kommunens hantering, både med avseende på kommunens verksamhetsansvar och det geografiska områdesansvaret. Underlaget skall användas i arbetet med risk- och sårbarhetsanalys.

Kommunens målsättning

Målet är att risk- och sårbarhetsanalysen och krisberedskapsarbetet skall ligga till grund för förebyggande åtgärder, planering, utbildningar och övningar i syfte att stärka kommunens förmåga att hantera kriser och minska samhällsstörningarnas skadlighet på människors liv, hälsa, egendom och miljö. Målet är också att dokumentet skall vara levande och användas under hela mandatperioden.

4. Planering

För kommunen uppstår en samhällsstörning när organisationen måste hantera en händelse som inte ryms inom rådande verksamhet och funktioner. Samhällsstörningen definieras av att den kräver en snabbare hantering, ökat informationsflöde, ytterligare kompetens samt mer resurser än vad kommunens organisation är dimensionerad för i vardagen.

Uppgifter enligt lag

- Kommunen skall med beaktande av risk- och sårbarhetsanalysen, för varje ny mandatperiod fastställa en plan för hur de ska hantera extraordinära händelser (kap. 2 § 1 LEH).
- Fullmäktige ska anta reglementen om nämndernas verksamhet och arbetsformer (6 kap. 6 § 44 Kommunallagen)
- Kommunstyrelsen ska i en instruktion fastställa hur kommundirektören ska leda förvaltningen under kommunstyrelsen. Instruktionen ska också fastställa kommundirektörens övriga uppgifter (kap. 7 § 2 Kommunallagen)

Uppgifter enligt överenskommelsen mellan SKL och MSB

- Kommunen skall ta fram ett styrdokument för kommunens arbete med krisberedskap. Styrdokumentet ska ange kommunens övergripande mål och inriktning för arbetet med krisberedskap under mandatperioden och innehålla:
 - övergripande styrning av arbetet med krisberedskap i kommunala förvaltningar, bolag och kommunförbund.
 - kommunens övergripande process för risk- och sårbarhetsanalys.
 - kommunens ambitioner i arbetet med sitt geografiska områdesansvar.
 - vilken planering avseende krisberedskap inom olika områden som kommunen ska ta fram eller uppdatera under mandatperioden.
 - beslutas av kommunfullmäktige

- Kommunens skall ta fram ett reglemente för krisledningsnämnden.
 - beslutas av kommunfullmäktige.
- Kommunstyrelsen bör i instruktionen för kommundirektören ange vilka uppgifter som kommundirektören ska ha avseende krisberedskap.
- Kommunen skall ta fram en plan för hantering av extraordinära händelser. Planen ska innehålla:
 - hur kommunen skall organisera sig under extraordinära händelser.
 - hur kommunens organisation för krisledning skall bedriva samverkan och ledning i syfte att uppnå inriktning och samordning.
 - vilka lokaler med nödvändig teknisk utrustning för samverkan och ledning som disponeras vid extraordinära händelser.
 - beslutas av lägst kommundirektören.
- Kommunen skall ta fram en utbildnings- och övningsplan.
 - beslutas av lägst kommundirektören.

Uppgifter för kommunen

Ljusnarsbergs kommun skall

- upprätta de dokument och planer som överenskommelsen mellan SKL och MSB,
- ha en väl förberedd organisation som snabbt kan skapa en lägesbild,
- ha en organisation som kan leda och samordna insatser för att begränsa konsekvenserna,
- ha verksamhets specifika rutiner för extraordinära händelser, samt
- arbeta med kontinuitetsplanering, det vill säga planer för att upprätthålla ordinarie verksamhet oavsett vad som inträffar.

5. Geografiskt områdesansvar

Kommunen skall verka för att olika aktörer inom det geografiska området som kommunen utgör samverkar och uppnår samordning inför extra ordinära händelser. Kommunen har även i uppdrag att samverka och samordna planerings- och förberedelsearbetet samt att under en samhällsstörning skapa förutsättningar för att krishantering och information samordnas mellan de olika berörda aktörerna.

Uppgifter enligt LEH

- Kommuner skall inom sitt geografiska område i fråga om extraordinära händelser i fredstid verka för att (kap. 2 § 7 LEH):
 1. olika aktörer inom kommunens geografiska område samverkar och uppnår samordning i planerings- och förberedelsearbetet,
 2. de krishanteringsåtgärder som vidtas av olika aktörer under en sådan händelse samordnas och
 3. information till allmänheten under sådana förhållanden samordnas.

Uppgifter enligt överenskommelsen mellan SKL och MSB

- Kommunen skall ge aktörer som bedriver samhällsviktig verksamhet inom kommunens geografiska område möjlighet att samverka i syfte att uppnå samordning av förberedelser inför extraordinära händelser.

- Kommunen skall under en extraordinär händelse kunna stå värd för en inriktnings- och samordningsfunktion (ISF) på lokal nivå, i syfte att verka för samordning av olika aktörers åtgärder.
- Kommunen skall ta initiativ till att en samlad lägesbild tas fram i samband med en extraordinär händelse.
- Kommunen skall verka för att information till allmänheten vid en extraordinär händelse samordnas.
- Kommunens förberedelser inför extraordinära händelser samverka med närliggande kommuner och relevanta aktörer utanför det egna geografiska området. En förutsättning för att samverkan skall ske är att de externa aktörerna vill och kan samverka med kommunen.
- Berörda kommuner skall säkerställa att Viktigt meddelande till allmänheten (VMA) kan sändas via anläggningar för utomhusvarningar genom att ljudsändare underhålls
-

Kommunens målsättning

Målet är att ha en fungerande samverkan, ledning och samordnad kommunikation vid en extraordinär händelse. Att kommunen genom att identifiera och upprätta kontakter och samverkansformer med andra krisaktörer, såväl privata som offentliga, har en grundläggande förståelse för samverkande aktörers organisationer, inneboende förutsättningar och möjligheter att göra insatser.

6. Utbildning och övning

Kommunen skall se till att berörd personal och förtroendevalda har den utbildning och övning som behövs för att de ska kunna lösa sina uppgifter vid samhällsstörningar och extraordinära händelser.

Uppgifter enligt LEH

- Kommunen skall ansvara för att förtroendevalda och anställd personal för den utbildning och övning som behövs för att de ska kunna lösa sina uppgifter vid extraordinära händelser i fredstid (kap. 2 § 8 LEH).

Uppgifter enligt överenskommelse mellan SKL och MSB

- Kommunen skall ha en regelbundet utbildad och övad krisorganisation. Även kommunens beredskapsfunktioner inom till exempel kommunalteknisk försörjning och krisstöd ska vara utbildade och övade.
- Kommunen skall genomföra och utvärdera minst två övningar under en mandatperiod. Kommunens krisledningsnämnd och tjänstemannaledning skall övas minst en gång per mandatperiod.
- Kommunen skall, i den utsträckning tillfälle ges, delta i planering, genomförande och utvärdering av samverkansövningar på regional eller nationell nivå som avser fredstida kriser.

Kommunens målsättning

Målet för utbildning och övning är att kommunen har förmåga att förebygga, hantera och utvärdera extraordinära händelser samt kommunen har en förberedd organisation som kan skapa lägesbild, leda, samordna insatser och aktiviteter så att konsekvenserna av en

händelse begränsas. Övningar skall utvärderas och erfarenheterna återinförs i kommunens arbete med krisberedskap och däri aktuella planer.

7. Rapportering

Kommunen skall hålla den myndighet (länsstyrelsen) som regeringen bestämt informerad om vilka åtgärder som vidtagits (enligt kap 2 i LEH) och hur åtgärderna påverkat krisberedskapen. Kommunen skall vid en extraordinär händelse i fredstid ge den myndighet som regeringen bestämt lägesrapporter och information om händelseutvecklingen, tillstånd och den förväntade utveckling samt om vidtagna och planerade åtgärder. Kommunen skall även informera den myndighet som regeringen bestämt vid händelser som kan spridas till andra delar av länet och eventuellt utvecklas till en extraordinär händelse.

Uppgifter enligt LEH

- Kommunen skall hålla den myndighet som regeringen bestämmer informerad om vilka åtgärder som vidtagits enligt detta kapitel och hur åtgärderna påverkar krisberedskapsläget (kap. 2 § 9 LEH).
- Kommunen skall vid en extraordinär händelse i fredstid ge den myndighet som regeringen bestämmer lägesrapporter och information om händelseutvecklingen, tillståndet och den förväntade utvecklingen samt om vidtagna och planerade åtgärder (kap. 2 § 9 LEH).

Uppgifter enligt överenskommelse mellan SKL och MSB

- Kommunens skall ha förmågan att ta emot och dela information med berörda krisberedskapsaktörer med stöd av den teknik och metodik som tillämpas nationellt och regionalt för samverkan och ledning vid samhällsstörningar (exempelvis genom WIS och Raketl)
- Kommunen skall ha förmåga att ge länsstyrelsen en samlad rapport om läget i kommunen vid en extraordinär händelse.

Kommunens målsättning

Kommunen har förmåga att ta emot och dela information med berörda krisberedskapsaktörer med stöd av den teknik som tillämpas nationellt och regionalt för ledning och samverkan i kris. Kommunen har förmåga att ge den myndighet som regeringen bestämmer en samlad rapport om risker och sårbarheter i kommunen, och om lokala förberedelser inför en extraordinär händelse, samt en samlad rapport om läget i kommunen vid en extraordinär händelse.

8. Ekonomi

Staten betalar årligen en ersättning, bestående av ett grundbelopp och ett baserat på invånarantalet, till kommuner för fullgörande av uppgifter enligt lag och överenskommelse. För Ljusnarsbergs kommun handlar det om totalt cirka 400 000 kronor per år exklusive ersättning för civilförsvar, under gällande mandatperiod.

Hela den statliga ersättningen skall användas till uppgifterna som anges i *Överenskommelse om kommunernas arbete med krisberedskap 2019-2022*. Ersättningen

bör i första hand användas för att finansiera personalkostnader, men det är även möjligt att använda ersättning till verksamhet såsom bland annat risk- och sårbarhetsanalyser, planering, geografiskt områdesansvar, övning, utbildning och deltagande i regionala och nationella utvecklingsarbeten. Finansierade åtgärder skall kunna härledas till uppgifterna i kap. 2 och 3 i LEH

Finansierade åtgärder skall avse förberedande och förebyggande arbete. Vidtagna åtgärder skall öka förmågan att kontinuerligt bedriva samhällsviktig verksamhet samt stärka förmågan att hantera extraordinära händelser. Ersättningen får inte användas till åtgärder för att hantera en inträffad händelse och skall endast utgöra ett komplement till kommunens egen finansiering av arbete med krisberedskap.

Kommunen skall årligen redovisa till länsstyrelsen hur ersättningen har använts och hur aktiviteterna har stärkt arbetet med krisberedskap och civilt försvar. Redovisningen omfattar både ekonomisk och verksamhetsrelaterad dokumentation av genomförda aktiviteter.

Länsstyrelsen använder underlaget för bedömning av kommunens arbete med uppgifterna i överenskommelserna. Uppföljningen av kommunens arbete med civilt försvar samordnas med uppföljning av krisberedskap.

Om inte ersättningen används enligt Förordningen om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (FEH) kan länsstyrelsen föreslå MSB att en del av ersättningen skall reduceras eller falla bort. MSB fattar beslut utifrån länsstyrelsens rapportering.

Referenser

Anvisningar för användningen av statlig ersättning för kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar (MSB 2019-00265).

Förordning (2006:637) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

Inriktning anslag 2:4, Krisberedskap 2019 (MSB 2018-01969)

Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om kommuners risk- och sårbarhetsanalyser (MSBFS 2015:5).

Överenskommelse om kommunernas krisberedskap (MSB 2018-09779, SKL 18/03101).